

INTERNATIONAL
CONFERENCE

INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY STUDIES AND SCIENTIFIC RESEARCH

30

OKTOBER
2026

CERTIFICATE
to Each Author

Google Scholar
Indexing

Online
Publication

E-Conference

HELSINKI
FINLAND

CONFERENCE THEMES

- Social and Economic Sciences
- Exact and Natural Sciences
- Humanities and Philology
- Medicine and Pharmacy
- Information Technologies and Engineering
- Pedagogy and Modern Education
- Law and Public Administration
- Agriculture and Veterinary Sciences
- Architecture, Construction and Urban Studies
- Innovative Research and Interdisciplinary Studies

REGISTER NOW

intconf.online

PEDAGOGICAL-DIAGNOSTIC FOUNDATIONS FOR IMPROVING THE MODEL OF DEVELOPING INNOVATIVE THINKING SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA INNOVATSION FIKRLASH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH MODELINI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK-DIAGNOSTIK ASOSLARI

Kadirova Dildora Nadjatbekovna
Qo'qon DU

Annotatsiya

Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda innovatsion fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish modelini takomillashtirishning pedagogik va diagnostik asoslari yoritilgan. Innovatsion fikrlashning kreativ, integrativ va divergent jihatlarini kommunikativlik, refleksivlik hamda faoliyatga yo'nalganlik komponentlari bilan o'zaro bog'liqlikda tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, innovatsion fikrlash, kreativ fikrlash, integrativ fikrlash, divergent fikrlash, kommunikativlik, refleksivlik, faoliyatga yo'nalganlik, diagnostik baholash, pedagogik model.

Аннотация

В статье рассматриваются педагогические и диагностические основы совершенствования модели формирования навыков инновационного мышления у детей дошкольного возраста. Анализируется взаимосвязь компонентов коммуникативности, рефлексивности и деятельностной направленности с креативным, интегративным и дивергентным мышлением.

Ключевые слова: дошкольное образование, инновационное мышление, креативное мышление, интегративное мышление, дивергентное мышление, коммуникативность, рефлексивность, деятельностная направленность, диагностическая оценка, педагогическая модель.

Annotation

This article examines the pedagogical and diagnostic foundations for improving a model designed to develop innovative thinking skills in preschool children. It explores the interrelationship between the components of communication, reflectivity, and activity orientation and the processes of creative, integrative, and divergent thinking.

Keywords: preschool education, innovative thinking, creative thinking, integrative thinking, divergent thinking, communication, reflectivity, activity orientation, diagnostic assessment, pedagogical model.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri bolani maktab ta'limiga tayyorlash bilan bir qatorda, uning mustaqil fikrlashi, ijodkorligi, muloqotga kirishishi, muammoli vaziyatlarni anglab yetishi va turli yechimlarni izlash qobiliyatini rivojlantirishdan iborat. Mazkur vazifalar ta'lim jarayonini bolalarning yosh va individual xususiyatlariga muvofiq tashkil etish, ularning tabiiy qiziquvchanligini qo'llab-quvvatlash hamda izlanishga asoslangan faoliyatni kengaytirishni taqozo etadi.

O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 16-dekabrda O'RQ-595-sonli "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonunida maktabgacha ta'lim va tarbiya sohasidagi munosabatlar, bolalarning rivojlanishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish hamda ta'lim-tarbiya tizimining asosiy yo'nalishlari belgilangan. Shuningdek, Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrda 802-son qarori bilan tasdiqlangan maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti bolalarning rivojlanishi, ta'lim-tarbiya mazmuni va sifatiga qo'yiladigan talablarni, ta'lim jarayonining asosiy tamoyillarini hamda davlat o'quv dasturining mazmunini belgilaydi.

Mazkur me'yoriy asoslar maktabgacha ta'lim jarayonida bolaning qiziqishlari, qobiliyatlari, individual imkoniyatlari va mustaqil faolligini qo'llab-quvvatlash zarurligini ko'rsatadi. Shu nuqtayi nazardan, innovatsion fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishni alohida mashg'ulot yoki muayyan ijodiy topshiriq bilan cheklab qo'ymasdan, o'zaro bog'langan pedagogik komponentlar, ta'limiy vaziyatlar va diagnostik mezonlardan iborat yaxlit tizim sifatida tashkil etish muhimdir. Maktabgacha yoshdagi bolalarda innovatsion fikrlashni rivojlantirish masalasi, avvalo, bolaning yangi g'oyalarni ilgari surishi, mavjud bilim va tajribasini turli vaziyatlarga ko'chira olishi, o'z fikrini boshqalar bilan muhokama qilishi va faoliyat natijasini anglashiga imkon beradigan pedagogik muhitni yaratishni nazarda tutadi. Bunda tarbiyachi tayyor javobni beruvchi subyekt emas, balki bolaning izlanishi, tajriba o'tkazishi, savol berishi va mustaqil xulosa chiqarishini rag'batlantiruvchi tashkilotchi sifatida namoyon bo'ladi.

Tadqiqotning maqsadi maktabgacha yoshdagi bolalarda innovatsion fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish modelini kommunikativlik, refleksivlik va faoliyatga yo'nalganlik komponentlarining kreativ, integrativ hamda divergent fikrlash bilan uzviyligini ta'minlash, shuningdek, fikrlash jarayonining ustuvor xususiyatlarini

aniqlovchi diagnostik baholash ko'rsatkichlarini funksional aks ettirish asosida takomillashtirishdan iborat.

Tadqiqot doirasida ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish, me'yoriy-huquqiy hujjatlarni o'rganish, tushunchalarni tizimlashtirish, pedagogik modellashtirish va diagnostik ko'rsatkichlarni loyihalash usullaridan foydalanish nazarda tutiladi. Maqola doirasidagi model nazariy-metodik taklif sifatida ishlab chiqilgan. Unda keltirilgan diagnostik mezonlar va baholash darajalari amaliyotda sinovdan o'tkazilgan empirik natijalar emas, balki keyingi tajriba-sinov ishlarida tekshirish uchun tavsiya etiladigan metodik asos hisoblanadi.

Innovatsion fikrlashni bolaning yangi g'oyalarni ilgari surishi, odatiy vaziyatga noodatiy yondashishi, mavjud bilimlarni o'zaro bog'lashi, turli variantlarni taqqoslashi va o'z faoliyati natijasini tahlil qilishi bilan tavsiflanadigan murakkab bilish jarayoni sifatida talqin qilish mumkin. Maktabgacha yosh davrida mazkur jarayon o'yin, tajriba, konstruktorlik, rasm chizish, hikoya tuzish, muammoli vaziyatlarni hal etish va jamoaviy faoliyat orqali rivojlanadi.

Innovatsion fikrlashning mazmuni uchta muhim fikrlash yo'nalishi bilan uzviy bog'liq.

Kreativ fikrlash bolaning yangi g'oyalarni yaratishi, tasavvuridan foydalanishi, buyum va hodisalarga yangicha yondashishi hamda noodatiy yechimlarni taklif etishida namoyon bo'ladi. Masalan, bola oddiy karton qutidan uycha, avtomobil yoki qo'g'irchoq teatri yaratish g'oyasini ilgari surishi mumkin.

Integrativ fikrlash turli bilimlar, tajribalar va faoliyat turlarini o'zaro bog'lash orqali namoyon bo'ladi. Masalan, bola qurilish o'yinida geometrik shakllar haqidagi bilimlarini, sanash ko'nikmalarini, fazoviy tasavvurlarini va jamoada ishlash tajribasini birgalikda qo'llaydi.

Divergent fikrlash bitta muammoga nisbatan bir nechta muqobil g'oyalar yoki yechimlarni ishlab chiqish qobiliyatidir. Masalan, tarbiyachi "Yomg'irda sayrga chiqish uchun nimalardan foydalanish mumkin?" degan savolni berganda, bola soyabon, yomg'irpo'sh, maxsus etik yoki boshqa mos variantlarni taklif qilishi mumkin.

Innovatsion fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish modelining komponentlari:

1. Kommunikativlik komponenti bolaning o'z fikrini og'zaki ifodalashi, savollar berishi, tengdoshlarining fikrini tinglashi, takliflarni muhokama qilishi va jamoaviy yechim ishlab chiqishda ishtirok etishini qamrab oladi.
2. Refleksivlik bolaning o'z faoliyati, qabul qilgan qarori va erishgan natijasi haqida mulohaza yuritishi, muvaffaqiyat yoki qiyinchilik sabablarini soddashaklda tushuntirishi hamda keyingi urinish uchun xulosa chiqarishida namoyon bo'ladi.

3. Faoliyatga yo‘nalganlik bolaning muammoli vaziyatga qiziqish bildirishi, mustaqil harakat boshlashi, material va vositalarni tanlashi, turli variantlarni amalda sinab ko‘rishi hamda faoliyatni yakunlashga intilishi bilan belgilanadi.

Modelning takomillashtirilgan jihati uchta pedagogik komponentni uchta fikrlash yo‘nalishi bilan alohida-alohida emas, balki o‘zaro ta’sir qiluvchi tizim sifatida bog‘lashdan iborat. Bunda har bir komponent barcha fikrlash yo‘nalishlarini rivojlantirishga hissa qo‘shadi, biroq ularning namoyon bo‘lish shakli va diagnostik belgisi farqlanadi. Modelni amalga oshirishda muhim tamoyillar sifatida bolaning shaxsiga hurmat, ixtiyoriy faollikni rag‘batlantirish, xatolarni o‘rganish imkoniyati sifatida qabul qilish, ta’lim mazmunini integratsiyalash, individual yondashuv va rivojlanish dinamikasini kuzatish belgilanadi.

Innovatsion fikrlash ko‘nikmalarini baholashda faqat yakuniy mahsulot yoki to‘g‘ri javobni hisobga olish yetarli emas. Chunki maktabgacha yoshdagi bola muammoni hal qilish jarayonida turli g‘oyalarni sinashi, xato qilishi, fikrini o‘zgartirishi yoki boshqalarning taklifidan foydalanishi mumkin. Shu bois diagnostik baholashda bolaning qanday fikrlagani, qanday qarorga kelgani va faoliyat davomida nimalarni o‘zgartirgani ham hisobga olinishi lozim.

Modelning amaliy samaradorligini ta’minlash uchun ta’lim jarayoniga ochiq savollar, muammoli vaziyatlar, ijodiy o‘yinlar, tajribalar va kichik guruhlardagi hamkorlik faoliyatini izchil kiritish tavsiya etiladi.

Masalan, “Qanday qilib qog‘ozdan mustahkam ko‘prik yasash mumkin?” topshirig‘ida bolalar turli shakllarni taklif qiladilar, qog‘ozni buklash va joylashtirish usullarini sinab ko‘radilar, natijalarni taqqoslaydilar hamda o‘z yechimlarini boshqalarga tushuntiradilar. Ushbu topshiriq kreativ, integrativ va divergent fikrlashni birgalikda faollashtiradi.

Modelning amaliy samaradorligini ta’minlash uchun ta’lim jarayoniga ochiq savollar, muammoli vaziyatlar, ijodiy o‘yinlar, tajribalar va kichik guruhlardagi hamkorlik faoliyatini izchil kiritish tavsiya etiladi. Masalan, “Qanday qilib qog‘ozdan mustahkam ko‘prik yasash mumkin?” topshirig‘ida bolalar turli shakllarni taklif qiladilar, qog‘ozni buklash va joylashtirish usullarini sinab ko‘radilar, natijalarni taqqoslaydilar hamda o‘z yechimlarini boshqalarga tushuntiradilar. Ushbu topshiriq kreativ, integrativ va divergent fikrlashni birgalikda faollashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 16-dekabrdagi O‘RQ-595-son **“Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi Qonuni.** — LexUZ. <https://lex.uz/uz/docs/-4646908>

2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrdagi 802-son **“Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarori.** — LexUZ. <https://lex.uz/uz/acts/-5179335>
3. Qodirova, F.R., Toshpo‘latova, Sh.Q., Kayumova, N.M., A‘zamova, M.N. **Maktabgacha pedagogika.** — Toshkent: Tafakkur, 2019. (*Nashr ma‘lumotlarini foydalanilayotgan nusxa bilan solishtirib aniqlashtirish lozim.*)
4. Babayeva, D.R. **Nutq o‘stirish nazariyasi va metodikasi.** — Toshkent. (*Nashriyot, nashr yili va boshqa bibliografik ma‘lumotlarni foydalanilgan nusxa asosida to‘ldirish lozim.*)
5. Kadirova, Dildora Nadjatbekovna. Maktabgacha yoshdagi bolalarda innovatsion fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirishning samarali metodlari. — *Oriental Art and Culture*, 2026, 6-jild, 5-son, 117–121-betlar. <https://journals-kokandsu.uz/index.php/oriental/article/view/5911>.